

Radiodebatten om atombomben

De inlägg om Sveriges försvar och atombomben, som gjordes i lördagens radioeko, representerade skilda ståndpunkter och var sätillvida klargörande. Man får hoppas att debatten fortsätter, att den blir öppen, att även politikerna i ledande ställning förmås att tala ut.

Fru Inga Thorsson företrädde den negativa linjen. Säkert var hennes patos äkta — det behövs en passionerad övertygelse för att framföra så genomskinligt ohållbara argument. Låt oss granska dem i tur och ordning.

Det första var helt enkelt en hänvisning till de ohyggliga skadeverkningarna vid bombningen av Hiroshima och Nagasaki. Den som lyssnade kunde tro att denna bild av döda, lemlästade och för framtiden förstörda barn gällde blott för atombombningar. Lika ohyggliga exempel kan dras fram från krigets otaliga bombningar med "konventionella" vapen. Fru Thorsson använde alltså en skrämselfpropaganda, som gäller kriget över huvud. Att kriget är fruktansvärt vet vi, och alla människor är rädda för kriget. Därför vill vi undvika det, men inte till varje pris; vi vill försvara oss. Kan-ske menar fru Thorsson att vi inte bör försvara oss. I så fall kan man förstå hennes uppfatt-

ning, hur verklighetsfrämmande den än ter sig. Men hon skulle i så fall ha uppträtt som pacifist.

Militärt behöver vi inte atombomben, fortsatte hon, ty det finns ännu värre vapen, vätebomber. Det är en härresande logik. Konsekvensen skulle naturligtvis bli ett krav på avskaffande av alla vapen vi nu har, obetydliga i förhållande till både atom- och vätebomber — men ännu en gång undveks den för hela resonemanget förödande slutsatsen. — Det bör tilläggas att atombomber, som främst är lämpade för försvar, självfallet kan anses nödvändiga utan att därför vätebomber förklaras oundgängliga, i synnerhet som stor möjlighet finns att särskilt vid en begränsad krigsoperation de värsta bomberna aldrig blir använda.

Slutligen: det väsentliga skulle vara det moraliska argumentet, avgörande enligt talarinnans mening särskilt för kvinnorna. Vapen med så stora och obestämda verkningar borde inte få användas. Avsyn för bomberna är naturlig, men vad hjälper denna avsky, om andra har bomberna och är redo att bruka dem; krig är också avskräckande, men den uppfattningen kan vi inte ställa som skyddsvärm vid våra gränser. Och det kan väl ändå inte kännas som ett moraliskt värde, att våra soldater, våra söner skall tvingas att slåss med dåliga vapen, att de skall sändas i krig nära nog försvarslösa mot angriparens hundrafaldiga övermakt i tekniska stridsmedel.

Den andre socialdemokratiska talaren, Kaj Björk, tog snaras: — ehuru i tveksamma och undvikande ordalag — positiv ståndpunkt till frågan om anskaffande av atombomber. "Att taktiska atombomber kan ha en avskräckande verkan gentemot en angripare som samtidigt är engagerad på andra håll, det tycks ha blivit en alltmer utbredd mening bland politiker och militärer i Västern, och att Sveriges möjligheter att försvara sig mot invasion ökas genom innehavet av atombomber, det lär vara svårt att förneka." Samtidigt deklarerade likväl hr Björk att om vi skall skaffa oss atombomber, måste vi tillverka dem själva. "Att riskera Sveriges alliansfrihet genom att tigga västmakterna om atomvapen är ett pris som svenska folket inte lär vara villigt att betala."

Genom att anvanda ordet "tigga" söker hr Björk på ett osakligt sätt framkalla obehag inför tanken på att vi skulle få hjälp utifrån. Men det är inte lönt att stanna vid denna småaktighet. Vad som här sägs i sak är att vi inte skall frångå vår alliansfrihet för att få atombomber. Alltså, hellre undergång på grund av svaga vapen än frihet och självständighet

med Västerens stöd. Om detta avgörande alternativ skulle ställas, kunde svenska folket inte gärna tveka. Så "stolta" är vi väl ändå inte. Norrmän, danskar, fransmän och andra folk var glada över att få sin frihet åter 1944—1945 med engelsk och amerikansk hjälp, de är glada över att nu vara försäkrade om sådan hjälp. Men så länge politikerna undanhåller folket upplysning i dessa frågor — och det är vad de systematiskt gör — kan de på detta sätt använda "folkviljan" som en agitatorisk tillgång.

Frågan är dock, om vi alls behöver uppge vår alliansfrihet för att få atomvapen. Vi har fått köpa massor av vapen från England och USA under senare år trots vår neutralitet. Det är möjligt att vi i varje fall skulle kunna få löfte om atomvapen i en kritisk situation; det väntas att de till Atlantpakten anslutna staterna skall få utfästelser av denna art eller rent av depositioner av atomvapen. Har svenska regeringen tagit upp denna sak, har den givit våra representanter, särskilt ambassadören i Washington, fullmakt

att förhandla om en lösning? Allt tyder på att så inte skett, att man talar om omöjligheten av att få atomvapen utifrån utan att undersöka saken. Hr Undéns hela politik har byggd på förhoppningen att han genom välförhållande mot rysarna kan göra ett angrepp mot oss mindre sannolikt. Det verkar som om han blivit fången av denna hypotes i så hög grad att han inte vill pröva möjligheten att tillförsäkra oss hjälp — detta envisa satsande på den egna politiska konstruktionen kan kosta oss vår existens.

Ty det bör slutligen understrykas att meddelandet om att vi inom 6—7 år kan tillverka atombomber själva visserligen är glädjande oen inte till fyllest. I praktiken måste meddelandet innebära, att vi först inom ett tiotal år kan ha atombomber i sådan omfattning, att det har betydande militärt värde. Denna tioårsperiod kan bli ödesdigra. Att år efter år skjuta på hela frågan och att på sin höjd ge tillstånd till en produktion, som efter tio år blir effektiv — det är att spela ett högt spel om vår fred och vår frihet.